

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 16-17 kwietnia 2015 r. na kierunku „etnologia” prowadzonym w obszarach nauk humanistycznych oraz nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Wojciech Bałus – członek PKA

członkowie: dr hab. Anna Malewska-Szałygin – ekspert PKA

dr hab. Waldemar Kuligowski – ekspert PKA

mgr Wioletta Marszelewska – ekspert PKA ds. formalno-prawnych

Adrian Duleba – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „etnologia” prowadzonym na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz czwarty oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac dyplomowych.

Władze Uczelni i Wydziału przygotowały bardzo dobry raport samooceny, a następnie stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki**

¹Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Misja Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach została przyjęta przez Senat Uczelni na posiedzeniu w dniu 20 maja 1997 r. Zakłada ona kształcenie i prowadzenie badań naukowych na wysokim poziomie, służbę Polsce i regionowi, stanie na straży tradycji i rozwijanie myśli naukowej i artystycznej oraz – biorąc pod uwagę położenie geograficzne – rozwijanie tożsamości nie poprzez izolację, lecz dzięki gotowości gościnnego przyjęcia tego, co Inne i Odmienne. Koncepcja kierunku w pełni zgodna jest z misją Uniwersytetu Śląskiego, zakłada bowiem kształcenie nakierowane na problem wielokulturowości i wielowyznaniowości regionu cieszyńskiego i badanie dziedzictwa tego obszaru.

Strategia rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2012-2020 została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – na posiedzeniu Senatu w dniu 24 stycznia roku 2012. „Strategia rozwoju Uniwersytetu Śląskiego na lata 2012-2020”, stanowiąca załącznik do ww. uchwały, określa wizję Uczelni, cele strategiczne oraz przypisane im cele operacyjne. Zakłada ona cztery cele strategiczne: budowę silnych zespołów badawczych i prowadzenie badań na światowym poziomie, innowacyjne kształcenie i budowę nowoczesnej oferty dydaktycznej, aktywne współdziałanie z otoczeniem oraz budowę systemowego zarządzania uczelnią. W dniu 20 lutego 2013 r. Rada Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach uchwałą Nr 14 przyjęła strategię rozwoju Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji na lata 2012-2020. Strategia ta w pełni wpisuje się w strategię Uczelni poprzez aktywne wspieranie rozwoju pracowników i położenie nacisku na rozwój interdyscyplinarności badań i zdobywanie grantów badawczych (cel I), elastyczne kształtowanie oferty dydaktycznej, związane ze specyfiką regionu i aktualnymi potrzebami społecznymi (cel II), aktywne współdziałanie z otoczeniem społecznym, w tym ze szkołami i placówkami kulturalnymi w kraju i w państwach sąsiednich (cel III) oraz długo- i średniofalowe planowanie rozwoju kierunku (cel IV).

Zgodnie ze statutem Uczelni jednostkami wewnętrznymi wydziału są instytuty, katedry lub zakłady. Jednostkami wewnętrznymi Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie są: Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej oraz Instytut Nauk o Edukacji.

Obecna oferta edukacyjna na kierunku etnologia jest różnorodna i elastycznie kształtowana. W porównaniu z wizytacją przed pięciu laty, przeformułowano program, kładąc nacisk na kulturową specyfikę regionu i rozwijając współpracę międzynarodową z Czechami i Słowacją. Modyfikacja koncepcji kształcenia następuje na bieżąco i przy współpracy studentów, a postulaty w tej sprawie formułowane są w ramach zajęć „Etnolog na rynku pracy”. Władze Wydziału i kierunku podejmują też starania, by przeciwdziałać spadkowi ilości kandydatów na studia poprzez stałe monitorowanie władz powiatu o przywrócenie komunikacji autobusowej i kolejowej między Cieszynem i jego okolicami.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rady Wydziału wraz z listą obecności w powyższych sprawach. Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami określonymi w Statucie.

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju**

W określaniu koncepcji kształcenia na etnologii w Cieszynie zaangażowani są zarówno interesariusze wewnętrzni, jak i zewnętrzni. Wszystkie zmiany i modyfikacje programowe konsultowane są z pracownikami naukowo-dydaktycznymi oraz ze studentami. Studenci są reprezentowani w Radzie Wydziału przez 6 przedstawicieli. Stanowią oni 20% spośród 30 członków Rady, co spełnia wymóg z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Oprócz reprezentacji w Radzie Wydziału, studenci mają swoich przedstawicieli w Radzie Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej (2 studentów spośród 19 osób w Radzie). Zarówno protokoły jak i spotkania odbyte w czasie wizytacji wskazują na aktywny udział reprezentantów w pracach tych gremiów. Koncepcję kształcenia opiniuje też Studenckie Koło Naukowe Etnologów. Z kierunkiem stale współpracuje też grono interesariuszy zewnętrznych, m.in. Zamek Cieszyn, Etno Chata TOPOLEJ, Wiślańskie Centrum Kultury, Książnica Cieszyńska. Kierunek korzysta też z doświadczeń partnerów zagranicznych, m.in. Instytutu Etnologii Uniwersytetu Karola w Pradze oraz Zakładu Badań Etnikum Polskiego w Republice Czeskiej przy Uniwersytecie Ostrawskim.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Koncepcja kształcenia na etnologii w Cieszynie w pełni odpowiada misji Uczelni oraz celom określonym w jej strategii. Wydział posiada własną strategię, zgodną ze strategią Uniwersytetu Śląskiego.**
- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze aktywnie uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia.**

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany**

Kierunek osadzony został w dwóch obszarach: nauk humanistycznych i nauk społecznych, w dyscyplinach: socjologia, etnologia, kulturoznawstwo, archeologia, lingwistyka, językoznawstwo, historia, geografia, psychologia, religioznawstwo, historia sztuki, muzykologia, filozofia. Wymieniono zbyt wiele dyscyplin szczegółowych – ich liczbę należy ograniczyć do tych, do których faktycznie przypisane zostały istotne dla procesu dydaktycznego efekty kształcenia.

Efekty kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uczelni, w tym dla kierunku etnologia, zostały określone uchwałą Senatu Nr 133 z dnia 29 maja 2012

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

r. w sprawie wprowadzenia od roku akademickiego 2012/2013 efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim (załącznik nr 20 oraz 21). Uchwalanie planów i programów studiów na kierunku etnologia odbywa się zgodnie z przyjętymi w Uczelni procedurami zapisanymi w Statucie Uczelni. Plany i programy studiów dla kierunku etnologia obowiązujące nabory począwszy od roku akademickiego 2012/2013, zostały przyjęte uchwałą Nr 65 Rady Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji z dnia 18 lipca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia programów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku etnologia obowiązującego od roku 2012/2013 oraz uchwałą Nr 66 z dnia 18 lipca 2012 r. w sprawie: zatwierdzenia programów kształcenia dla studiów drugiego stopnia na kierunku etnologia – obowiązującego od roku 2012/2013. Zmiany w planach studiów na kierunku etnologia od roku akademickiego 2014/2015 zostały dokonane uchwałami Rady Wydziału: Nr 45 z dnia 21 maja 2014 r. oraz Nr 54 z dnia 9 lipca 2014 r.

Opis efektów kształcenia dla wizytowanego kierunku jest spójny i podporządkowany głównej koncepcji kształcenia. Pozostaje też w pełnej zgodności z realizowanym ogólnoakademickim profilem kształcenia. Efekty kierunkowe odpowiadają efektom obszarowym, są ich uszczegółowieniem i doprecyzowaniem ukazującym specyfikę kierunku realizowanego w Cieszynie. Porównując sytuację obecną z sytuacją z 2009 roku widać jednocześnie, że ośrodek cieszyński wypracował nową koncepcję kierunku nakierowaną na potrzeby rynku pracy i usytuowanie Wydziału w regionie wielokulturowym. Wdrożone zostały dwie specjalności na studiach pierwszego stopnia: *Dziedzictwo kulturowe w sektorze kreatywnym* oraz *Antropologia stosowana i studia kulturowe*. Wybór takich ścieżek kształcenia należy ocenić jako trafny.

Studenci są informowani na początku semestru o efektach kształcenia, w szczególności o tym, jaką wiedzę oraz umiejętnością zdobędą na konkretnych zajęciach. Wydział zapewnia publiczną dostępność opisu efektów kształcenia poprzez umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Uniwersytetu Śląskiego.

2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne

Sposób sformułowania efektów kształcenia dla ocenianego kierunku nie budzi zastrzeżeń. Przedstawiono je zwięźle, jasno i zrozumiale. Podczas pierwszych zajęć w semestrze studentom prezentowane są karty przedmiotów, nie zawierają one jednak efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, ale studenci obecni na spotkaniu bardzo dobrze ocenili zrozumiałość efektów prezentowanych podczas zajęć. Efekty te, w ich opinii, opierają się w dużej mierze na treściach kształcenia zawartych w sylabusach. Podczas spotkania, studenci potrafili określić i podzielić zakresy nauczania z wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci dobrze ocenili sprawdzalność osiągnięcia założonych na początku semestru efektów, w odniesieniu do wszystkich realizowanych form zajęć (między innymi praktyk studenckich). Zaleca się jednak korektę kart przedmiotów poprzez wpisanie do nich kierunkowych efektów kształcenia.

3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny

Procedury związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia opisane są w Regulaminie studiów. Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i całych studiów. Rozwiązania zawarte w Regulaminie wprowadzają odpowiednie rygory związane z zaliczaniem przedmiotów i etapów kształcenia, określają ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułują uprawnienia odwoławcze oraz określają konsekwencje braku zaliczenia. Regulamin wprowadza również skalę ocen stosowanych w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Rozwiązania stosowane w tym zakresie są prawidłowe i przejrzyste. Szczegółowe sposoby pomiaru i oceny efektów kształcenia zostały określone w sylabusach przedmiotów. Każdy przedmiot kończy się zaliczeniem lub egzaminem. Okresem zaliczeniowym jest semestr. Ocenę przedmiotu stanowi średnia arytmetyczna ocen ze wszystkich form zajęć prowadzonych w ramach przedmiotu. Na ocenianym kierunku stosuje się zróżnicowane formy weryfikacji zdobywanych efektów kształcenia od takich jak: egzamin w formie pisemnej i ustnej, przez zaliczenia w formie kolokwii, sprawozdań, testów i innych prac etapowych z różnego rodzaju form zajęć takich jak: ćwiczenia, projekty, przygotowanie prezentacji.

Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się również poprzez praktyki zawodowe. Zasady odbywania praktyk określają: Zarządzenie Rektora Nr 41/2007 z dnia 27 czerwca 2007 r. w sprawie organizowania studenckich praktyk zawodowych w Uniwersytecie Śląskim i obowiązków opiekunów praktyk ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami Nr 93/2009 z dnia 17 września 2009 r. oraz Nr 71/2010 z dnia 6 września 2010 r. Uchwałą Senatu Nr 117 z dnia 28 maja 2013 r. zostały określone warunki zwalniania studentów z obowiązku odbywania praktyk. Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje opiekun praktyk w miejscu jej odbywania oraz opiekun praktyki wyznaczony przez Dziekana spośród nauczycieli akademickich Wydziału. Formy sprawdzania efektów kształcenia oraz zasady oceniania są następujące: hospitacje praktyk dokonywane przez opiekuna praktyk, przedstawienie przez studenta dokumentacji potwierdzającej odbycie praktyki, opinia i ocena pracy studenta podczas praktyki dokonana przez opiekuna praktyk. Student zobowiązany jest do przygotowania i zaprezentowania w ustalonym terminie obszernego sprawozdania z odbytej praktyki. W przypadku praktyki terenowej weryfikacja efektów kształcenia odbywa się na podstawie oceny aktywności badawczej w trakcie obozu oraz w oparciu o analizę zebranego materiału badawczego i jego opracowania oraz weryfikację indywidualnego sprawozdania z przeprowadzonych prac badawczych. Ocena pozytywna z odbytych praktyk jest warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. np. protokoły egzaminacyjne i dyplomy oraz suplementy prowadzona jest prawidłowo. Uczelnia zapewnia niezbędną dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia. Ogólne zasady oceny efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie studiów. Szczegółowe zasady zaliczania zajęć w ramach poszczególnych przedmiotów są określone w sylabusach tych przedmiotów, udostępnionych

studentom na stronie internetowej. Dodatkowe informacje można uzyskać od pracowników Dziekanatu oraz wykładowców poszczególnych przedmiotów.

Skala i przyczyny odsiewu mają typowy charakter i nie budzą niepokoju. Po pierwszym roku na studiach I stopnia rezygnuje ok. 30% słuchaczy z powodu niezaliczenia roku, zaś na studiach II stopnia – około 7%. W tym drugim przypadku skreślenia dotyczą w głównej mierze osób, które nie zaliczyły sesji (głównie seminarium), bądź nie złożyły pracy dyplomowej w terminie – odsiew ok. 40 %

Szczegółowe zasady zaliczeń i egzaminów są podawane przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć w semestrze, zasady te wpisane są również do kart przedmiotów. Studenci chętnie korzystają z kart, między innymi w celu odświeżenia informacji o warunkach zaliczenia na koniec semestru. Zasady te są opisane w sylabusach dość szczegółowo i nie odbiegają one od faktycznych metod i zasad oceniania stosowanych przez nauczycieli.

Przegląd form weryfikacji efektów kształcenia oraz rozmowy ze studentami pokazują, że często stosowanym sposobem zaliczania przedmiotu są prace semestralne (etapowe), będące jedną z najlepszych metod sprawdzania nie tylko wiedzy ale i umiejętności oraz kompetencji społecznych studenta (zwłaszcza gdy student ma pewną dowolność w wyborze tematu pracy i może napisać esej dowodzący społecznego zaangażowania). Ta forma sprawdzianu, często stosowana na cieszyńskiej etnologii, byłaby jeszcze bardziej efektywna, gdyby wszyscy prowadzący zajęcia wymagali przywoływania w pracach lektur omawianych na zajęciach, a do oceny dołączali swoje uwagi i komentarze (ten postulat jest realizowany tylko w niektórych wypadkach). Inne sposoby weryfikacji efektów kształcenia stosowane w Instytucie Etnologii, takie jak test otwarty czy egzamin ustny, sprawdzają głównie wiedzę studentów i dlatego powinny być sukcesywnie zastępowane przez prace pisemne lub prezentacje multimedialne.

Prace zaliczeniowe i etapowe mają różny charakter: są wśród nich formy testowe z pytaniami otwartymi, zaliczenia ustne z przygotowanym zestawem pytań oraz samodzielne eseje pisane na zadany temat bądź dotyczące tematyki podejmowanej na konkretnych zajęciach. Ta różnorodność jest atutem. W większości przypadków ich zakres przedmiotowy mieści się w obszarze tematycznym zajęć. Niektórzy prowadzący umożliwiają studentom wybór tematów prac zaliczeniowych, co pozwala na zaprezentowanie własnych zainteresowań. Poziom merytoryczny prac jest zróżnicowany. Wiele z nich bazuje na wiedzy zdroworozsądkowej, nie sproblematyzowanej, bez koniecznego aparatu pojęciowego i zaplecza teoretycznego. Oceny prac są często zawyżone (przykładem ocena dobra za pracę pozbawioną aparatu pojęciowego i odniesień do literatury na zajęciach fakultatywnych *Od przerażenia do fascynacji, czyli dyskurs o „Innym”*). Bardzo częstym zjawiskiem jest to, że studenci nie posługują się literaturą omawianą na zajęciach, o czym świadczy nagminny brak załączania bibliografii i przypisów do literatury przedmiotu. Nie są w ten sposób realizowane wymagania opisane w sylabusach odnoszące się do znajomości literatury fachowej i jej samodzielnej lektury przez studentów. Szczególnie widoczne są braki nawiązań do literatury w przygotowywanych przez studentów prezentacjach multimedialnych (np. z przedmiotu *Metody badań i interpretacji kultury*). Wątpliwości budzi zakres i poziom merytoryczny pytań zawartych w

części prac zaliczeniowych (test z przedmiotu *Historia myśli etnologicznej* zaczyna się co prawda od starożytności, ale kończy na koncepcji Leslie White'a, pomijając całkowicie ostatnie półwiecze rozwoju dyscypliny). Tym bardziej jest to zaskakujące, że sylabus zajęć obejmuje nowsze teorie antropologiczne.

Zasady dyplomowania określa Regulamin studiów, a także Uchwała Rady Wydziału Nr 59 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie: zatwierdzenia dokumentu *Organizacja procesu uzyskania dyplomu na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach* oraz Uchwała Nr 60 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie: zatwierdzenia dokumentu *Wytyczne i zalecenia w sprawie organizacji procesu uzyskania dyplomu oraz przygotowania prac dyplomowych na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. Procedury dotyczące procesu dyplomowania zawierają wytyczne dotyczące dyplomowania, określają wymagania stawiane osobom pełniącym funkcję promotora i sposób ich powoływania, sposób zgłaszania, zatwierdzania, ogłaszania i wyboru tematów prac dyplomowych, zasady prowadzenia seminariów dyplomowych, składanie prac dyplomowych i dokonywanie ich recenzji, przebieg egzaminu dyplomowego. Rozwiązania zawarte w ramach wskazanych procedur zapewniają prawidłowy przebieg procesu dyplomowania. Prace dyplomowe muszą być przygotowywane według wymogów merytorycznych i formalnych podanych w zasadach określonych przez Uczelnię.

Seminaria magisterskie prowadzą nauczyciele akademicy ze stopniem naukowym doktora habilitowanego lub tytułem naukowym profesora. W przypadku, gdy opiekunem pracy jest upoważniony przez Radę Wydziału nauczyciel niebędący pracownikiem samodzielnym, recenzentem pracy dyplomowej zawsze jest nauczyciel ze stopniem doktora habilitowanego lub tytułem naukowym profesora. Seminaria licencjackie prowadzą również pracownicy ze stopniem doktora, ale również w tym przypadku recenzentem pracy dyplomowej jest pracownik samodzielny.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Tematyka prac dyplomowych jest zatwierdzana przez Radę Instytutu. Dziekan dopuszcza studenta do egzaminu dyplomowego po zrealizowaniu planu studiów i efektów kształcenia przewidzianych programem studiów oraz po uzyskaniu pozytywnych ocen pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powoływaną przez Dziekana składającą się z minimum trzech osób, w tym promotora i recenzenta, z udziałem co najmniej jednej osoby będącej pracownikiem samodzielnym. Końcowy wynik studiów stanowi średnia arytmetyczna ze wszystkich ocen końcowych modułów uzyskanych w ciągu całego okresu studiów (1/2 oceny), oceny z pracy ustalonej na podstawie ocen promotora i recenzenta (1/4 oceny) oraz oceny z egzaminu dyplomowego ustalonej na podstawie ocen cząstkowych uzyskanych na tym egzaminie (1/4 oceny). Opisane regulacje tworzą odpowiednie podstawy do weryfikacji realizacji efektów kształcenia w odniesieniu do procesu dyplomowania.

Tematyka prac dyplomowych (magisterskich i licencjackich) jest szeroka, dotyczy aktualnych zagadnień, czasem także ważkich społecznie. Z jednej strony odzwierciedla ona zainteresowania samych studentów (np. wegetarianizm, muzyka rockowa), z drugiej jest wyrazem pasji pracowników (badania atlasowe,

regionalizm). To dobre połączenie potencjału studentów z ofertą jednostki. Mankamentem wielu prac jest jednak pozostawanie na poziomie opisu, bez wysiłku zaangażowania się w interpretację czy choćby analizę przedstawionego materiału. Przywoływana w częściach wprowadzających literatura przedmiotu i objaśniany aparat pojęciowy (np. tożsamość, tradycja) nie są też często wykorzystywane w procesie analizy materiału źródłowego. Kolejna słabość to wykorzystywana literatura: studenci często bazują na opracowaniach przestarzałych. Niepokoi ponadto sposób traktowania metodyki badań, która nie jest jasno scharakteryzowana, a charakteryzując ją, autorzy odsyłają do prac sprzed półwiecza. Uderza także brak odwoływania się do literatury w językach obcych. Konsekwencją są formułowane w pracach wnioski: nierzadko powierzchowne, mało oryginalne. Inne niepokojące kwestie wiążą się z opiniami recenzentów i promotorów: zawarta w nich „ocena merytoryczna” często ogranicza się do streszczenia zawartości pracy, co wywołuje efekt współbrzmienia z pracami czysto opisowymi, pozbawionymi elementów krytycznych i interpretacyjnych. W ocenach umyka również fakt wykorzystywania przez studentów przestarzałej literatury przedmiotu.

4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia

Monitorowaniem karier absolwentów Uniwersytetu Śląskiego zajmuje się Biuro Karier funkcjonujące w Katowicach. Absolwenci są proszeni o udział w badaniu ankietowym po 1, 3 i 5 latach od ukończenia studiów. Ankiety przeprowadzane są poprzez internetowy kwestionariusz. Został on podzielony na kilka części – począwszy od metryczki ankietowanego poprzez moduły zależne od aktualnej sytuacji absolwenta (pracujący, prowadzący własną działalność gospodarczą, niepracujący – szukający pracy i niepracujących nieposzukujących pracy). Pytania dotyczą głównie kwestii związanych z poszukiwaniem pracy i poszerzaniem kompetencji poza studiami. Tylko jedno pytanie dotyczy stopnia wykorzystania wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach w wykonywanej pracy. Wyniki monitorowania służą jednak modyfikacji programu kształcenia. Ich analiza zaowocowała wprowadzeniem na wizytowanym kierunku nowych modułów, takich jak: etnolog na rynku pracy, muzeum na pograniczu, marketing w kulturze, antropologia w biznesie i sektorze kreatywnym oraz udoskonaleniem praktyk zawodowych.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ ZANCZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zakładane efekty kształcenia na etnologii w Cieszynie są zgodne z wymogami KRR oraz koncepcją rozwoju kierunku, a opis efektów jest publikowany.**
- 2) Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne, zaleca się jednak korektę kart przedmiotów poprzez wpisanie do nich kierunkowych efektów kształcenia.**
- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, ale weryfikacja zakładanych celów i efektów kształcenia na kolejnych etapach studiów i w procesie dyplomowania wymaga poprawy w zakresie stosowanych metod**

weryfikacji, uzasadniania ocen oraz podwyższenia wymagań względem studentów.

- 4) Jednostka monitoruje losy absolwentów, a wyniki ankiet wykorzystuje w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta

Realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Widać wyraźnie starania zmierzające do uporządkowania programu kształcenia wokół nowych specjalności: *Dziedzictwo kulturowe w sektorze kreatywnym oraz Antropologia stosowana i studia kulturowe*. Przedmioty znajdujące się w programie studiów zgodne są z tak zdefiniowanymi kierunkami kształcenia. Przedmioty układające się w ścieżki są uzupełnione przedmiotami ogólnymi. Proponowana oferta jest na bieżąco unowocześniana i nadąża za zmieniającymi się zjawiskami społeczno-kulturowymi: wprowadzane są zajęcia dotyczące Internetu, *gender studies* czy ekologii. Stosowane formy kształcenia są coraz lepiej dobrane do zakładanych efektów, jednak zaleca się stałe zwiększanie ilości zajęć o charakterze warsztatowym, kształtujących umiejętności i kompetencje społeczne. Także treści kształcenia są dobrze dobrane do zakładanych efektów, jednak zaleca się wprowadzenie bardziej aktualnej literatury przedmiotu oraz większej liczby publikacji obcojęzycznych.

Punktacja zajęć dydaktycznych w punktach ECTS jest zgodna z podstawowymi założeniami systemu opisującego ilość pracy studenta wymaganej do zaliczenia przedmiotu. Zajęcia są wyceniane w przedziale 2-7 punktów ECTS (przy czym 7 punktów przyznawane jest za wykład z ćwiczeniami).

Zajęcia na drugim poziomie kształcenia są pogłębieniem i poszerzeniem oferty na poziomie pierwszym (bez podziału na specjalizacje). Wytyczenie ścieżek kształcenia na poziomie drugim powinno przyciągnąć kandydatów, o ile zostaną one opracowane we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi będącymi potencjalnymi pracodawcami absolwentów Etnologii.

Sposób organizacji i zaliczania praktyk prowadzonych w instytucjach kultury i placówkach oświatowych nie budzi zastrzeżeń. Praktyki w proponowanym wymiarze są wystarczające do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Jednakże zajęcia kształtujące umiejętności badawcze studenta (praktyki terenowe) powinny być w większym stopniu związane z aktualnymi badaniami pracowników. Tego rodzaju zajęcia powinny być realizowane pod kierunkiem pracownika zajmującego się danym tematem w taki sposób, by student mógł uczestniczyć w przygotowaniu do badań (np. przez udział w konstruowaniu kwestionariusza), a potem w procesie analizy materiałów terenowych. Wysyłanie studentów w teren w ramach tematu, nad którym nikt z pracowników obecnie nie pracuje, z archaicznym kwestionariuszem, kształci wprawdzie umiejętności interpersonalne studenta, ale nie uczy go przygotowania projektu badawczego, wytworzenia narzędzi badawczych oraz nie zaznajamia go z procesem analizy/interpretacji materiałów źródłowych, czyli z

umiejętnością podstawową dla pracy akademickiej na każdym poziomie, od pracy licencjackiej począwszy.

W cieszyńskim Instytucie Etnologii są duże możliwości indywidualizacji procesu kształcenia między innymi poprzez wybór Indywidualnego Toku Studiów lub Indywidualnej Organizacji Studiów, ścieżki przewidzianej dla osób z problemami zdrowotnymi lub samodzielnie wychowujących dziecko. Studenci mają też możliwość korzystania z wymiany międzyuniwersyteckiej MOST i międzynarodowej Erasmus. Te możliwości wykorzystują w ograniczonym zakresie głównie z powodu niewystarczającego finansowania wymiany (taki argument pojawiał się w rozmowach ze studentami i pracownikami).

Instytut jest bardzo dobrze przystosowany do kształcenia osób niepełnosprawnych, zarówno jeśli chodzi o bazę lokalową, przeszkolenie kadry, jak i różne formy wsparcia oferowane studentom (specjalne stypendia, pomoc psychologiczna, indywidualne dostosowanie studiów i inne).

W stosunku do poprzedniej oceny widoczne jest uporządkowanie programu kształcenia w trafnie dobrane specjalności, wprowadzenie wielu zajęć warsztatowych oraz wykorzystanie sugestii interesariuszy zewnętrznych.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość

Treści kształcenia są dobrane odpowiednio do zakładanych efektów kształcenia i z nimi spójne. Formy i metody kształcenia, określone w typach zajęć oraz bardziej szczegółowo w sylabusach przedmiotów odpowiadają realizowanym treściom i są dobierane w sposób zgodny z praktyką powszechną na polskich szkołach wyższych. Można jedynie postulować zwiększenie ilości zajęć o charakterze interaktywnym. W zakresie relacji między zakładanymi efektami kształcenia, treściami programowymi i stosowanymi metodami dydaktycznymi program jest w pełni spójny. Jedynym niepokojącym zjawiskiem jest narzucona odgórnie przez władze Uniwersytetu Śląskiego liczebność grup, która dla ćwiczeń wynosi minimum 25 osób, a dla konwersatoriów 20. Nie jest jasne, dlaczego grupy konwersatoryjne mogą być mniejsze niż ćwiczeniowe, a w przypadku ćwiczeń prowadzonych w terenie (co częste jest na studiach etnologicznych) przy 25 osobach osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia zarówno w zakresie wiedzy, jak i umiejętności jest bardzo utrudnione.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Zaleca się jedynie bliższe powiązanie części praktyk terenowych z prowadzonymi badaniami naukowymi oraz uaktualnienie literatury w odniesieniu do części zajęć.
- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Należy jednak zmniejszyć dopuszczalną liczebność grup ćwiczeniowych.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu

Na etnologii w Cieszynie zajęcia prowadzi 18 osób. Liczba ta pozwala na realizowanie zajęć dydaktycznych w takim zakresie i na takim poziomie merytorycznym, który pozwala na osiągnięcie celów kształcenia oraz realizację programu. Generalna struktura kwalifikacji wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych również umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji przyjętego programu. Kwalifikacje te mieszczą się w obszarach (humanistycznym i społecznym) oraz dyscyplinach (etnologia, socjologia, kulturoznawstwo, teologia), które zostały wskazane jako stanowiące trzon realizowanego procesu kształcenia.

2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów

W trakcie wizytacji Uczelnia przedstawiła do minimum kadrowego kierunku etnologia 14 akademickich, w tym 6 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 8 w grupie nauczycieli ze stopniem naukowym doktora. Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku etnologia spełnia wymagania określone w § 14 ust. 1 i § 15 ust. 1 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), zgodnie z którym minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia powinno stanowić co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, zaś minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia – co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Spełnione są warunki określone w § 8 ust. 1 pkt 2 d rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), tj. do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia zalicza się nauczycieli akademickich, dla których uczelnia, w skład której wchodzi ta jednostka, jest podstawowym miejscem pracy. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli

został zatrudniony w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów. Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na stwierdzenie, iż wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunek określony w § 13 ust. 2 powyższego rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

Na podstawie analizy aktów mianowania oraz umów o pracę oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe są zatrudnieni w Uczelni od kilku/kilkunastu lat. Dla wszystkich nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Z analizy danych dotyczących składu minimum kadrowego na wizytowanym kierunku z okresu ostatnich 4 lat, tj. 2011/2012-2014/2015 wynika, że 12 spośród nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego w bieżącym roku akademickim było zaliczonych do minimum tego kierunku w roku akademickim 2013/2014, 7 nauczycieli w roku akademickim 2012/2013 oraz 8 w roku akademickim 2011/2012. Na podstawie powyższych informacji można przyjąć, że minimum kadrowe jest stabilne.

Dorobek naukowy pracowników naukowo-dydaktycznych powstaje w dwóch dopełniających się obszarach nauk: humanistycznych oraz społecznych, a szczegółowo mieści się ramach dyscyplin, w jakich osadzono efekty kształcenia (takich jak etnologia, socjologia, językoznawstwo, kulturoznawstwo, religioznawstwo, historia sztuki, filozofia). Składają się na niego studia, prace i materiały, które z jednej strony są kontynuacją prac prowadzonych w paradygmacie folklorystyki (Polski Atlas Etnograficzny) i jej teraźniejszych ekstensji, z drugiej natomiast skupiają się na zjawiskach kultury współczesnej (tożsamość, etniczność, wielokulturowość, miejskość). Zakres przedmiotowy i poziom merytoryczny tego dorobku należy uznać za adekwatny wobec programu i celów kształcenia. Uwagę zwraca fakt, że żaden z profesorów nie reprezentuje dyscypliny etnologia, zważywszy jednak na wskazane obszary kształcenia oraz dyscypliny, do których odnoszą się efekty kształcenia, nie budzi to większego niepokoju. Tym bardziej, że tematyka prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych jest adekwatna do kompetencji, a także wpisuje się we wskazane wyżej obszary kształcenia. Hospitowane zajęcia nie budzą zastrzeżeń. Prowadzący realizują tematy adekwatnie do treści sylabusów, czyniąc to na poprawnym poziomie merytorycznym. Zajęcia w skuteczny – a czasem także bardzo pomysłowy – sposób angażują studentów i skłaniają ich do samodzielnej pracy. Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych jest pozytywna. Nie budzi zastrzeżeń kwestia prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych poszczególnych przedmiotów. Zachodzi zgodność obszarów wiedzy i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Pozytywnie należy także ocenić kryteria doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne. Należy uznać, że zarówno dorobek naukowy, jak i kwalifikacje dydaktyczne pracowników naukowo-dydaktycznych są adekwatne do realizowanego programu oraz zakładanych efektów kształcenia.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 8 i 9 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370) wynosi 1 : 5,9 przy obowiązującym na wizytowanym kierunku nie mniejszym niż 1 : 160.

3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą

Polityka kadrowa od ostatniej wizytacji wyraźnie się poprawiła. Świadczy o tym fakt stabilizacji minimum kadrowego: w latach poprzednich rotacyjnie należeli do niego pracownicy dojeżdżający z różnych ośrodków akademickich (Kraków, Wrocław, Poznań), co nie sprzyjało realizowaniu satysfakcjonującej i skutecznie odpowiadającej na potrzeby studentów pracy dydaktycznej. Obecnie sytuacja „nomadyczności” kadry dydaktyczno-naukowej została przezwyciężona. Dzięki serii awansów naukowych wokół Instytutu udało się zgromadzić grupę stałych pracowników, mieszkających w samym Cieszynie bądź w odległości umożliwiającej codzienny dojazd do pracy. Wydział w sposób widoczny i znaczący wspiera rozwój kadry naukowo-dydaktycznej. Pracownicy mogą liczyć na pomoc w finansowaniu swoich publikacji i udziału w sesjach naukowych. W ostatnim okresie przybywa też umów o współpracy międzynarodowej, co już wydatnie przyczyniło się do zwiększenia mobilności kadry naukowo-dydaktycznej. Z pewnością jednak intensyfikacja tego procesu winna być nadal priorytetem. W opiniach prezentowanych przez nauczycieli przebiega duże zaangażowanie w prace na rzecz rozwoju kierunku, pozyskiwania studentów, dalszej internacjonalizacji zarówno procesu nauczania, jak i sfery badań. Jako największe zagrożenie zgodnie wskazywane są kłopoty z rekrutacją kandydatów na I i II stopień studiów.

Załącznik nr 5 – Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia.
- 2) Minimum kadrowe jest spełnione pod względem formalnym i merytorycznym, a dorobek naukowy i praktyczny kadry w pełni odpowiada realizowanemu programowi nauczania i zakładanym efektom kształcenia.
- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UŚ mieści się w Budynku Głównym Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie. Budynek jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Kierunek etnologia korzysta z sal, których powierzchnia i wyposażenie są dostosowane do liczby studentów. Obecnie prowadzone zajęcia dydaktyczne odbywają się w sześciu pomieszczeniach wyposażonych w nowy sprzęt audiowizualny, odpowiadający współczesnym standardom i umożliwiający realizację zakładanych w programach nauczania treści kształcenia. Na wyposażeniu Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej znajduje się obecnie: 7 komputerów stacjonarnych i 11 laptopów z dostępem do Internetu, 2 telewizory, 3 rzutniki multimedialne, 1 rzutnik slajdów, 1 rzutnik pisma, 1 kamera VHS, 2 kamery cyfrowe, 5 cyfrowych aparatów fotograficznych, 7 skanerów, 2 radiomagnetofony, 4 dyktafony, 1 nagrywarka DVD, 2 drukarki laserowe oraz 1 drukujące urządzenie wielofunkcyjne. Poza zajęciami dydaktycznymi studenci mają zapewniony dostęp do sieci komputerowej i Internetu w specjalnej pracowni, oprócz tego na terenie całego kampusu studenci mają dostęp do bezprzewodowej sieci internetowej Eduroam. Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej posiada dwa archiwa etnologiczne. Jedno zawiera dokumentację z badań prowadzonych przez studentów i pracowników w czasie obozów naukowych na terenie Polski (ze szczególnym uwzględnieniem Śląska i Karpat) oraz na terenie Niemiec, Czech, Słowacji, a także Sudanu i Serbii. Drugie to zbiory Polskiego Atlasu Etnograficznego. Jest to depozyt Instytutu Archeologii i Etnologii PAN, który wzbogacany jest także materiałem z badań terenowych studentów i pracowników naukowych Zakładu Etnologii i Geografii Kultury.

Na terenie kampusu działa biblioteka wydziałowa z wypożyczalnią, czytelnią i czytelnią czasopism. Obsługa katalogów bibliotecznych możliwa jest na miejscu oraz za pomocą połączeń teleinformatycznych (USOS). Biblioteka gromadzi głównie zbiory tematycznie związane z kierunkami studiów na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji oraz na Wydziale Artystycznym. Poprzez stronę internetową, dostępną z dowolnego komputera, czytelnik ma możliwość przeglądania katalogu, zamawiania książek oraz uczestniczenia w szkoleniach bibliotecznych. Natomiast korzystając ze stanowisk komputerowych będących w sieci uczelnianej, otrzymuje dodatkowo dostęp do źródeł elektronicznych takich, jak: bazy dziedzinowe, książki i czasopisma elektroniczne – pełnotekstowe lub udostępniające jedynie abstrakty. Większość zbiorów opracowana została już w wersji elektronicznej. Biblioteka dysponuje 66 miejscami dla czytelników korzystających ze zbiorów tradycyjnych oraz 19 stanowisk komputerowych z dostępem do katalogu i wszelkich źródeł elektronicznych. Obok tradycyjnych form korzystania z zasobów bibliotecznych studenci mają możliwość korzystania z cyfrowych łączy z katalogiem i zasobami: Biblioteki Cyfrowej Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej, Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, Bibliografii Dorobku Pracowników Uniwersytetu Śląskiego oraz Wirtualnej Biblioteki Nauki.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Baza dydaktyczna kierunku etnologia jest właściwa do prowadzonych zajęć i dobrze wyposażona w urządzenia dydaktyczne. Jest ona dostosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Biblioteka WEiNoE posiada księgozbiór dostosowany do potrzeb dydaktycznych kierunku i zapewnia dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

W ramach ocenianej jednostki prowadzone są badania naukowe. Mają one zróżnicowany charakter z uwagi na ich metodykę (obserwacje uczestniczące, badania kwestionariuszowe, badania kwestionariuszowe na potrzeby Polskiego Atlasu Etnograficznego, wywiady), zakres przedmiotowy (kultury wiejskie, kultury miejskie, etniczność, procesy tożsamościowe itd.) oraz ułożenie przestrzenne (region, kraj, zagranica). W latach 2009-2013 zrealizowano łącznie 19 projektów badawczych: 2 granty habilitacyjne, 2 projekty NCN, 1 projekt NPRH, 3 projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, 1 grant inwestycyjny oraz 10 innych projektów międzynarodowych). Część prowadzonych badań bezpośrednio wiąże się z realizowanym procesem dydaktycznym:

(1) Badania terenowe zagraniczne realizowane w Ostojicé w Serbii. Studenci pracowali w środowisku potomków emigrantów pochodzących ze Śląska Cieszyńskiego. Głównym przedmiotem przedsięwzięcia była obrzędowość doroczna oraz zagadnienia związane z konstruowaniem autoidentyfikacji w warunkach wieloetniczności i wielowyznaniowości. Ich efektem jest artykuł naukowy studentek zamieszczony w tomie *Etnologia bez granic/Ethnology without borders*, Cieszyn 2012, s. 232-242.

(2) Badania prowadzone w kraju i realizowane w ramach grantu „Oswajanie wielokulturowego krajobrazu Żuław – strategie adaptacyjne, organizacja i kreowanie współczesnej kultury regionalnej. Przedmiotem badań terenowych były strategie budowania tożsamości w danej sytuacji wielokulturowości. Studenci zostali w nie zaangażowani w ramach praktyk i badali stosunek nowych mieszkańców wsi (osadników i przesiedleńców) do miejsca swojego zamieszkania. Rejestrowali wybrane elementy dziedzictwa kulturowego oraz tradycji, z naciskiem na wykorzystanie tradycji kulinarnych w budowaniu tożsamości regionalnej.

(3) Badania prowadzone zagranicą w ramach grantu „Nubia. Korytarz do Afryki”. Realizowano je na obszarze Sudanu Północnego, a dokładnie aglomeracji chartumskiej i przede wszystkim na obszarze wsi nad Nilem, położonych między III i IV kataraktą. Głównym przedmiotem była mużulmańska kultura ludowa w sytuacji pograniczności, obserwowana poprzez instytucje życia codziennego sudańskich mużulmanów.

Grupy studenckie, zaangażowane w powyższe przedsięwzięcia naukowe, miały okazję, by zindywidualizować swój proces kształcenia, zdobyć cenne doświadczenia terenowe, a także (w jednym przypadku) przygotować publikację, opartą o zrealizowane badania. Ważną inicjatywą było powołanie czasopisma „Cieszyńskie Naukowe Forum Studenckie”, poświęconego upowszechnianiu wyników badań naukowych prowadzonych przez studentów. I tom znajduje się obecnie w fazie realizacji.

W ostatnich latach zintensyfikowano współpracę naukową i badawczą z innymi uczelniami. Zmiana widoczna jest przede wszystkim na polu współpracy międzynarodowej z najbliższymi sąsiadami, czyli instytucjami czeskimi oraz słowackimi. O ile w latach poprzednich kontakty te miały często charakter nieformalny, oparty o osobiste relacje, to obecnie formalizuje się i nabiera cech systemowych. Jednostka podpisała szereg umów o współpracy z uczelniami i instytucjami muzealnymi, dzięki czemu studenci mogą brać udział w zajęciach oraz praktykach przygotowywanych we współpracy z partnerami zagranicznymi.

Podobne ożywienie nastąpiło w zakresie współpracy z instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego. Ponownie ostatnie lata przyniosły znaczącą intensyfikację nawiązywania tego typu kontaktów i zaznaczania się ich wpływu na proces dydaktyczny.

Szczególnie owocnie prezentuje się skala współpracy podjętej z ważną regionalną instytucją kultury, jaką jest Zamek Cieszyn. Dzięki tej kooperacji studenci uczestniczą w zajęciach i laboratoriach z zakresu etnodesignu, co należy potraktować w charakterze doskonałej strategii wykorzystania potencjału jednostki i deponowanego przez nią zasobu Polskiego Atlasu Etnograficznego.

W okresie od ostatniej oceny kierunku przez PKA dostrzegalna jest pozytywna zmiana. Przeformułowaniu uległy kierunki podejmowanych badań, bardziej adekwatnie kojarząc się z programem i efektami kształcenia; postępuje proces umiędzynarodowienia badań; intensyfikuje się współpraca z otoczeniem gospodarczym oraz społecznym; studenci mają do dyspozycji coraz więcej możliwości włączania się w badania i prezentowania wyników tych badań, również w postaci publikacji.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Jednostka prowadzi badania naukowe, a ich rezultaty są wykorzystywane w procesie kształcenia. Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia dzięki temu wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów**

Rekrutacja na rok akademicki 2014/2015 odbyła się na podstawie Uchwały nr 128 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 28 maja 2013r. Kandydaci na studia kwalifikowani są na podstawie konkursu świadectw maturalnych i świadectw ukończenia szkoły średniej. Przyjęte przez Uczelnię zasady przeliczania wyników ze świadectw maturalnych są udostępniane wraz z całym systemem rekrutacji na stronie Internetowej. Procedury uwzględniają kandydatów zarówno z tzw. „starą” i „nową” maturą. Ponadto zawierają one ścieżkę dla laureatów konkursów lub finalistów olimpiad przedmiotowych. Kandydat ubiegający się o przyjęcie na studia 2. stopnia powinien posiadać wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne niezbędne do podjęcia kształcenia na studiach 2. stopnia na kierunku, a w szczególności: posiadać podstawową wiedzę w zakresie etnologii jako nauki lub w zakresie dziedziny, którą ukończył w ramach studiów licencjackich, posiadać wiedzę na temat zasad i norm etycznych, posiadać umiejętność obserwowania, badania i wyciągania wniosków z różnych obszarów działalności społeczno-kulturalnej i humanistycznej, posiadać umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej, posiadać zdolność profesjonalnego rozwijania swoich umiejętności w zakresie wiedzy i kompetencji społecznych. Zasady rekrutacji są przejrzyste i dają równe szanse wszystkim kandydatom.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen**

Zasady zaliczeń i egzaminów ustalane są przez nauczycieli akademickich odpowiadających za prowadzone moduły. Nauczyciele przedstawiają je na

pierwszych zajęciach w semestrze i zapisują w kartach przedmiotów. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym przyznali, że zasady te pozostają niezmiennie w ciągu semestru i są jednolite dla wszystkich studentów. W ich opinii oceny są formułowane obiektywnie, a wymagania odpowiadają programowi zajęć. Stosowanie zróżnicowanych form oceny osiągnięć studentów prowadzi do powstania systemu zorientowanego na proces uczenia się. W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym studenci przyznali jednak, że w ich opinii, dominującym elementem składowym zaliczenia jest forma prezentacji multimedialnej przygotowywanej na zadany temat. Studenci rozmawiali o tej sprawie z władzami Wydziału, w efekcie czego formy zaliczeń mają zostać w najbliższym czasie bardziej zróżnicowane. System oceniania uznać należy za sprawiedliwy i przejrzysty. W przypadku wątpliwości co do otrzymanej oceny, studenci mają możliwość wglądu do swojej pracy lub przystąpienia do egzaminu komisyjnego.

3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów

Możliwość uczestnictwa w krajowej i międzynarodowej wymianie studenckiej jest wpisana w program studiów etnologicznych w Cieszynie, choć intensyfikacja wyjazdów nastąpiła o ostatnim okresie. Od roku 2010/2011 do czasu wizytacji z programów wymiany międzynarodowej LLP Erasmus i Erasmus+ skorzystało zaledwie 4 studentów ocenianego kierunku. Jest to niewielka liczba zważywszy na specyfikę kierunku i położenie Wydziału. Z opinii uzyskanych w czasie wizytacji wynika, że oferta Jednostki dla studentów etnologii do roku 2013/2014 była bardzo ograniczona w tym zakresie. Studenci, którzy skorzystali z programu, wyjeżdżali wyłącznie na Uniwersytet Karola w Pradze. Ponadto osoby te miały bardzo duże trudności z uznaniem przedmiotów zrealizowanych na uczelni partnerskiej. Od roku akademickiego 2013/2014 Wydział w znacznym stopniu poszerzył ofertę programu Erasmus+ dla studentów ocenianego kierunku. Podpisano 28 umów z Uczelniami, które mogą potencjalnie przyjąć studentów etnologii. W czasie wizytacji trwała rekrutacja do programu Erasmus+ na rok akademicki 2015/2016. Do ostatniego etapu weryfikacji zakwalifikowało się 4 studentów ocenianego kierunku. Studenci obecni na spotkaniu bardzo dobrze ocenili aktualną ofertę wyjazdów w ramach programu Erasmus+.

Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji bierze udział w krajowym programie wymiany studentów – MOST. Od roku 2010/2011 z programu skorzystało 2 studentów ocenianego kierunku. Program jest dobrze promowany na Wydziale, studenci mają informacje o zasadach programu i wiedzą do kogo mogą zwrócić się z prośbą o szczegóły. W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym jako główną przyczynę braku swojego udziału w programie MOST, wskazali bariery materialne.

4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

- **System pomocy materialnej.** System pomocy materialnej funkcjonuje w Uczelni zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Świadczenia pomocy materialnej przyznawane są przez Dziekana. Rektor przekazał dziekanom kompetencje w przyznawaniu stypendium rektora dla najlepszych studentów. Regulamin pomocy materialnej zawiera informacje o możliwości powołania Wydziałowej Komisji Stypendialnej i

Uczelnianej Komisji Stypendialnej jednak nie jest to stosowana na Uniwersytecie Śląskim praktyka. Ostatni raz Wydziałowa Komisja Stypendialna została powołana w roku 2011/2012. Podział środków na pomoc materialną jest zgodny z Ustawą, jednak studenci w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym zwrócili uwagę na ich zdaniem złą proporcję w podziale tych środków. W roku 2014/2015 do pobierania stypendium rektora dla najlepszych studentów zostało uprawnione 6% studentów wszystkich kierunków prowadzonych na Uczelni. Decyzją Prorektora ds. Kształcenia i Studentów zostały ustalone stawki stypendiów dla najlepszych studentów w kwocie 510zł i 760zł. Samorząd Wydziałowy nie posiadał informacji o formie konsultowania tych stawek ze studentami. W opinii osób obecnych na spotkaniu z ZO, stawki stypendiów socjalnych są zbyt niskie względem stawek stypendium rektora dla najlepszych studentów. W czasie wizytacji nie udało się uzyskać informacji o zasadach ustalania tych stawek. System przyznawania i wypłacania świadczeń działa w odpowiedni sposób, nie występują opóźnienia w wypłatach. Zarówno Regulamin pomocy materialnej jak i inne niezbędne informacje o świadczeniach można znaleźć na stronie internetowej Uczelni. Na stronie można znaleźć również wzór umowy student-uczelnia wraz z obowiązującym załącznikiem dotyczącym opłat za usługi edukacyjne.

- **System opieki naukowej i dydaktycznej.** Studenci są zadowoleni z opieki dydaktycznej i naukowej. Prowadzący są dostępni podczas wyznaczonych konsultacji, nauczyciele udostępniają im pomoce naukowe przydatne do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Studenci bardzo dobrze ocenili współpracę z nauczycielami również pod kątem indywidualizacji kształcenia. Na ocenianym kierunku studenci od roku 2013/2014 mają możliwość wyboru jednej z dwóch specjalności. Karty przedmiotów stanowią dla studentów cenne źródło informacji z którego chętnie korzystają. Dzięki udostępnianiu sylabusów na stronie internetowej studenci nie mają problemu ze znalezieniem informacji o literaturze do poszczególnych przedmiotów, o treściach przedstawianych w czasie zajęć, czy też o sposobach weryfikacji efektów kształcenia. Karty przedmiotów zawierają również szczegółowe dane dotyczące przedmiotu, opis pracy własnej studenta, sposób ustalenia oceny końcowej oraz dane koordynatora modułu. W sylabusach brakuje jednak informacji o przypisanej liczbie punktów ECTS – znajdują się za to informacje o liczbie godzin przeznaczonych na poszczególne formy zajęć. Brak umieszczenia informacji o liczbie punktów ECTS może skutkować problemami studentów z uznaniem osiągnięć. Ponadto w sylabusach nie ma informacji o uzyskiwanych efektach kształcenia. Może to dodatkowo utrudniać np. przygotowywanie Learning Agreement dla programu Erasmus+.

Studenci bardzo dobrze ocenili proces dyplomowania funkcjonujący na Wydziale. W ich opinii dobrze funkcjonuje system wyboru promotorów i następnie tematów prac. Studenci mają możliwość zmiany promotora w porozumieniu z Dziekanem Wydziału. W opinii studentów wsparcie merytoryczne ze strony promotorów prac jest wystarczające.

W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym studenci bardzo dobrze ocenili jakość obsługi administracyjnej w dziekanacie. Pojawiły się jednak negatywne opinie dotyczące obsługi administracyjnej w Domu Studenckim. Studenci wymienili przykłady świadczące ich zdaniem o braku kompetencji osób zarządzających tym obiektem. Jako przykłady przedstawili oni przeprowadzanie uciążliwych prac remontowych w czasie roku akademickiego, czy też brak wykonywania niezbędnych drobnych napraw. Oprócz kontaktu bezpośredniego z dziekanatem, studenci mogą szukać informacji na temat procesu kształcenia w licznych gablotach znajdujących się na terenie Wydziału, na stronie Internetowej jednostki i Uczelni, także przez portal USOS. Studenci negatywnie ocenili funkcjonalność USOS-a i znacznie wyżej ocenili możliwość korzystania ze skrzynek pocztowych poszczególnych lat studiów.

- **Działalność wspierająca rozwój społeczny, naukowy i zawodowy.** Samorząd studencki organizuje liczne wydarzenia kulturalne, takie jak Cieszyńalia – organizowane przez wszystkie wydziały mające siedzibę w Cieszynie. Ponadto samorząd organizował np. konferencję na temat trudności, z jakimi zmagają się studenci. W czasie konferencji odbyły się spotkania z 10 prelegentami reprezentującymi różne punkty widzenia. Studenci ocenianego kierunku bardzo aktywnie uczestniczą w pracach kół naukowych. Organizują oni liczne przedsięwzięcia takie jak np. IX Międzynarodowa Konferencja Antropologiczna. Koło Naukowe Etnologii zorganizowało również np. warsztaty tańców ludowych dla studentów pedagogiki, organizuje cykliczne spotkania z kulturą, czy też współorganizuje 13. Objazdowy Festiwal Filmowy Watch Docs „Prawa Człowieka w Filmie”. W przedsięwzięciach organizowanych przez KN Etnologii bardzo często biorą udział nauczyciele akademicy. Są oni otwarci na zaproszenia studentów i wspierają działalność koła w miarę swoich możliwości.
- **Opinie wygłaszana na spotkaniu z Zespołem Oceniającym.** W spotkaniu wzięło udział ponad 30 studentów ocenianego kierunku. Reprezentowali oni wszystkie lata studiów. Do najmocniejszych stron studiów na etnologii w Cieszynie zaliczyli oni położenie Wydziału sprzyjające kontaktom międzykulturowym. Jedną ze słabych stron wydziału jest nauczanie języka angielskiego, które odbywa się bez podziału na grupy zaawansowania i bez nauczania specjalistycznego słownictwa. Studenci w czasie spotkania poinformowali, że zajęcia z języka odbywają się razem z grupą z pedagogiki i są dostosowane do studentów tamtego kierunku.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Rekrutacja na studia odbywa się zgodnie z Uchwałą Senatu. Obowiązujące zasady są przejrzyste i uwzględniają zasadę równych szans dla wszystkich kandydatów.
- 2) Na ocenianym kierunku obowiązuje system oceny osiągnięć, który jest zorientowany na proces uczenia się. Wymagania są wystandaryzowane i zawarte w kartach przedmiotów, a także prezentowane przez nauczycieli w czasie zajęć.
- 3) Wydział od roku 2013/2014 stwarza studentom bardzo dobre warunki do udziału w programach wymiany międzynarodowej. Jednostka uczestniczy również w

programie krajowej mobilności studentów. Struktura i organizacja programu kształcenia sprzyja różnym formom mobilności studentów. W dalszym ciągu należy wspierać programy mobilności studenckiej.

- 4) Działalność wspierającą rozwój społeczny i naukowy studentów funkcjonuje bez zarzutu. Również dobrze ocenić należy system pomocy materialnej, opieki dydaktycznej i naukowej.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów

System zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach został wprowadzony uchwałą Senatu Nr 74 z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie *Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Śląskim*. Do podstawowych instrumentów zarządzania jakością kształcenia należały w omawianym okresie systematycznie prowadzone ewaluacje zajęć dydaktycznych oraz ocena planów i programów nauczania. Opracowywane w ich wyniku sprawozdania sporządzane przez Uczelniany Zespół Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (sprawozdania z oceny własnej jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Śląskiego oraz raport z ogólnouniwersyteckich badań ankietowych na temat warunków kształcenia w Uczelni), miały na celu formułowanie zaleceń, w oparciu o które podejmowano konkretne działania naprawcze. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia w obecnym kształcie funkcjonuje w oparciu o Uchwałę Senatu nr 126 z dnia 24 kwietnia 2012 w sprawie *Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Śląskim*. Obejmuje on w następujące elementy: politykę i procedury zapewniania jakości kształcenia na Uczelni; zasady rekrutacji na studia; analizę i doskonalenie programów kształcenia; system weryfikacji zakładanych efektów kształcenia; zasady zapewnienia wysokiego poziomu kadry dydaktycznej; ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych; badanie opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych o prowadzonych zajęciach dydaktycznych i obsłudze procesu kształcenia oraz opinii pracowników o warunkach kształcenia; badanie kariery zawodowej absolwentów w celu doskonalenia procesu kształcenia; badanie opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej i wykorzystywanie ich w procesie tworzenia i doskonalenia programów kształcenia; zasady monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu i jakości wyposażenia niezbędnego do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do internetu) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (np. opieki naukowej czy doradztwa); zasady gromadzenia, analizowania i publikowania informacji na temat kształcenia. Nadzór nad Systemem sprawuje Rektor na poziomie uczelnianym oraz Dziekan na poziomie Wydziału. Za jego wdrożenie i funkcjonowanie odpowiedzialny jest powołany przez Rektora Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia, w jednostkach organizacyjnych – powołani przez dziekanów, Pełnomocnicy ds. Jakości Kształcenia. Zgodnie z ww. dokumentem strukturę wewnętrznego systemu zapewnienia jakości tworzą: Rektor,

kierownicy jednostek organizacyjnych, pełnomocnicy ds. jakości kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia oraz Zespoły Pomocnicze Kierunkowych Zespołów Zapewniania Jakości Kształcenia. Skład i zakres działania zespołów określa uchwała nr 126 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Śląskim. Skład osobowy organów jest powoływany na okres kadencji władz Uczelni. W skład Uczelnianego Zespołu ds. Jakości zgodnie z ww. uchwałą wchodzi: pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia jako przewodniczący, pełnomocnicy dziekanów lub kierowników jednostek organizacyjnych niebędących wydziałami, dwóch studentów wskazanych przez Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego, doktorant wskazany przez Uczelnianą Radę Samorządu Doktorantów oraz inne osoby wskazane przez Rektora. Do zadań Uczelnianego Zespołu należy m.in. opracowanie procedur służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, przedstawianie rektorowi propozycji działań doskonalących proces kształcenia, ocena jakości kształcenia w Uczelni opracowana na podstawie analizy raportów z oceny własnej jednostek i raportów z ogólnouniwersyteckich badań ankietowych, przedstawianie Senatowi corocznych sprawozdań z oceny jakości kształcenia w Uczelni.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji został wprowadzony Uchwałą Rady Wydziału Nr 58 z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie: *przyjęcia Zasad i procedur zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji*. Obecnie funkcjonuje w oparciu o uchwałę Rady Wydziału Nr 15 z dnia 20 lutego 2013 r. w sprawie: *przyjęcia dokumentu Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji*. Załącznik do ww. uchwały określa podstawowe cele i zadania Systemu na Wydziale, jego strukturę oraz zawiera opis stosowanych procedur, dotyczących analizy, oceny zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w Uczelni. Analiza tego dokumentu pozwala uznać, że System odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu kształcenia, uwzględnia wszystkie formy weryfikowania efektów kształcenia na wszystkich prowadzonych w Uczelni kierunkach i stopniach studiów. System Zapewniania Jakości Kształcenia w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji realizuje następujące zadania:

- opracowanie i wdrożenie polityki systematycznego doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale,
- gromadzenie, opracowywanie i analizowanie informacji użytecznych dla działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia; formułowanie wniosków praktycznych,
- analizę i doskonalenie programów kształcenia z uwzględnieniem wniosków z monitorowania kariery zawodowej absolwentów w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej,
- analizę i weryfikację zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych przez Wydział,
- doskonalenie jakości kadry dydaktycznej,
- ocenę procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- badanie opinii studentów i słuchaczy studiów podyplomowych o prowadzonych zajęciach dydaktycznych, obsłudze procesu i warunkach kształcenia,

- monitorowanie, przegląd zasobów wspierających kształcenie oraz środków wsparcia dla studentów,
- publikowanie i upowszechnianie informacji na temat kształcenia, zwłaszcza zaś informacji o działaniach pro jakościowych,
- pobudzanie wewnętrznej dyskusji dotyczącej jakości kształcenia i inicjowanie działań zmierzających do doskonalenia jakości kształcenia,
- monitorowanie skuteczności działania Systemu oraz stworzenie mechanizmów jego doskonalenia.

Struktura zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku jest przejrzysta. Nadzór nad WSZJK na Wydziale sprawuje Dziekan. Za wdrożenie i funkcjonowanie WSZJK odpowiedzialny jest powołany przez Dziekana Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia. Pozostałe osoby pełniące funkcje kierownicze (prodziekani, dyrektorzy instytutów, kierownicy zakładów) uczestniczą w realizacji zadań WSZJK w ramach swoich kompetencji.

Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia na kadencję 2012-2016 został powołany przez Dziekana w dniu 17 października 2012 r. Uchwała Senatu konstytuująca wewnętrzny system zapewnienia jakości w Uczelni stanowi, iż w jego skład wchodzi: pełnomocnik ds. jakości kształcenia powołany przez Dziekana, przewodniczący kierunkowych zespołów zapewniania jakości kształcenia oraz student wskazany przez wydziałową radę samorządu studenckiego. W skład Zespołu mogą też wchodzić inne osoby wskazane przez Dziekana. Do zadań Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia należy m.in. opracowanie i wdrażanie na Wydziale procedur służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia, analizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia, przedstawianie dziekanowi propozycji działań podnoszących jakość kształcenia w jednostce, sporządzanie corocznych raportów z oceny własnej jednostki w zakresie oceny jakości kształcenia, przedstawianie radzie wydziału lub radzie jednostki corocznych sprawozdań na temat jakości kształcenia i funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale.

Kierunkowy Zespół Zapewnienia Jakości na kierunku etnologia na kadencję 2012-2016 został powołany przez Dziekana w dniu 25 października 2012 r. Przewodniczącym KZZJK jest zastępca dyrektora Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej, członkami: Dyrektor Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej, czterej nauczyciele akademicki oraz przedstawiciel Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego. Do zadań tego Zespołu należy m.in. analiza i doskonalenie programu kształcenia z uwzględnieniem wniosków z monitorowania kariery zawodowej absolwentów oraz analiza i weryfikacja zakładanych efektów kształcenia na danym kierunku dokonywana w porozumieniu z zespołem nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego tego kierunku. Na podstawie ww. analiz dokonanych przez kierunkowe zespoły zapewniania jakości kształcenia Dziekan przedstawia na koniec roku akademickiego radzie jednostki ocenę efektów kształcenia, która stanowi podstawę doskonalenia programu kształcenia. Działania na rzecz zapewnienia jakości kształcenia są udokumentowane protokołami z posiedzeń ww. Zespołów odbytych w latach 2012-2014 oraz sprawozdaniami.

Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji został powołany przez Dziekana w dniu 21 września 2012 r. Zadania poszczególnych zespołów, tworzących strukturę Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, struktura odpowiedzialności, przyjęte procedury, sprawozdawczość, określanie i wdrażanie zmian do programu studiów oraz procesu kształcenia zostały

jasno określone i upublicznione na stronie internetowej (w zakładce Jakość Kształcenia).

Na podstawie dokonanej w trakcie wizytacji analizy Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia można stwierdzić, iż jego struktura jest przejrzysta, określone zostały zadania poszczególnych zespołów, zakres ankietyzacji i sprawozdawczości (zasady, przeprowadzanie, opracowanie, publikowanie wyników), ocena zajęć dydaktycznych oraz ich analiza i ogólna ocena, zasady tworzenia i archiwizacji dokumentacji związanej z weryfikacją efektów kształcenia, wzory sprawozdań zespołów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

W Uczelni podejmowane są działania mające na celu bieżący monitoring realizacji procesu kształcenia: monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich uczestniczących w procesie kształcenia na kierunku, ocena jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, monitorowanie i doskonalenie programów kształcenia, okresowe aktualizowanie strategii uczelni, monitorowanie warunków kształcenia, weryfikacja zakładanych efektów kształcenia, ocena dostępności informacji na temat kształcenia, badanie losów absolwentów uczelni, zapobieganie zjawiskom patologicznym, procedury wdrażania planów naprawczych.

Istotną procedurą Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia są hospitacje. Zasady przeprowadzania hospitacji określa uchwała Nr 15 z dnia 20 lutego 2013 r. w sprawie: *przyjęcia dokumentu wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji*. Ich celem jest systematyczne dążenie do poprawy jakości procesu dydaktycznego. Pozyskane informacje zwrotne stanowią podstawę przeprowadzanych analiz oraz ocen efektów kształcenia. Wyniki analizy i zalecenia po hospitacji zajęć dydaktycznych mają na celu: wymianę wiedzy i rozwijanie procesów kształcenia w ramach WSZJK i KSZJK, motywowanie pracowników naukowo-dydaktycznych do dbałości o wysoką jakość zajęć, zarówno co do zawartości merytorycznej, jak i co do stosowanych metod dydaktycznych, monitorowanie osiągania założonych efektów kształcenia podczas zajęć dydaktycznych. Hospitacje mogą pełnić rolę uzupełniającą wobec wyników ankiet studenckich i innych narzędzi badania realizacji efektów kształcenia. Hospitacje prowadzone są na polecenie Dziekana lub Dyrektora Instytutu pod nadzorem organizacyjnym KZZJK. Hospitacje zajęć dydaktycznych dzielą się na: hospitacje kontrolujące warsztat dydaktyczny oraz hospitacje mające na celu doskonalenie. Osoba przeprowadzająca hospitacje o charakterze kontrolnym zobowiązana jest sporządzić sprawozdanie z hospitacji, które przekazuje do wiadomości Dziekana, Dyrektora Instytutu lub Kierownika Zakładu. Wyniki hospitacji nie podlegają obowiązkowi publikacji. Po przeprowadzeniu wszystkich zaleconych hospitacji w ciągu roku akademickiego Dyzkan (Dyrektor Instytutu) formułuje ogólne wytyczne dotyczące kierunków działań doskonalących wobec procesu kształcenia i zleca KZZJK ich wdrożenie. Wyniki hospitacji omawia się z nauczycielem akademickim i służą ewaluacji przebiegu procesu dydaktycznego. Wyniki hospitacji stanowią jeden z elementów okresowej oceny pracowników, są także brane pod uwagę w polityce awansów, przedłużania zatrudnienia i obsadzie zajęć.

Znaczącym narzędziem ewaluacji procesu kształcenia jest okresowa ocena pracowników, dokonywana przez Wydziałową Komisję ds. oceny Nauczycieli Akademickich. Zasady okresowej oceny nauczycieli akademickich określa Statut Uczelni. Ocenie podlegają wszyscy nauczyciele akademicy nie rzadziej niż raz na dwa

lata, lub na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej Uczelni, w której nauczyciel jest zatrudniony. Nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora, zatrudniony na podstawie mianowania, podlega ocenie nie rzadziej niż raz na cztery lata. Ocena uwzględnia opinię bezpośredniego przełożonego, a także wynik ostatniej oceny. Przy dokonywaniu oceny nauczyciela dotyczącej wypełniania obowiązków dydaktycznych uwzględnia się ocenę przedstawianą przez studentów. Karta oceny nauczyciela akademickiego, sporządzona przez komisję oceniającą, przekazywana jest Dziekanowi i ocenianemu nauczycielowi. Komisja oceniająca sporządza zbiorczy raport o przebiegu i wynikach oceny okresowej i przedkłada go Radzie Wydziału. O treści uchwały w sprawie przyjęcia raportu Dziekan zawiadamia niezwłocznie Rektora. Komisje oceniające przedkładają zbiorczy raport o przebiegu i wynikach okresowej oceny nauczycieli akademickich Senatowi. Wnioski wynikające z oceny nauczyciela akademickiego mają wpływ na poprawę jakości procesu kształcenia, kształtowanie racjonalnej polityki kadrowej, wielkość obciążenia obowiązkami dydaktycznymi, powierzanie stanowisk kierowniczych oraz możliwość rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem. Wzór karty oceny określony został w Zarządzeniu Rektora Nr 17/2009 z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie określenia wzoru karty oceny pracy nauczyciela akademickiego. Dane dotyczące oceny nauczyciela akademickiego (wyniki ankiety oceny zajęć dydaktycznych, wyniki hospitacji zajęć, wyniki okresowej oceny pracownika) wprowadzane są do Karty nauczyciela akademickiego przez upoważnionych przez Dziekana pracowników administracji i uaktualniane co najmniej raz w roku.

Elementem mobilizującym pracowników do poprawy jakości kształcenia jest system ankietyzacji przeprowadzany co pół roku. Treść ankiety zatwierdza Rektor (Zarządzenie Rektora nr 44/2009 z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie ankiety oceny zajęć dydaktycznych). Indywidualne wyniki ankiety są gromadzone w *Karcie nauczyciela akademickiego* osoby ankietowanej. Za organizację ankietyzacji odpowiada Kierunkowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia, a nad techniczną stronę procedury czuwają dyrektorzy instytutów. Studenci wypełniają druk kwestionariusza anonimowo i dobrowolnie. Procedurze podlegają wszyscy pracownicy (brane są pod uwagę: organizacja zajęć, interaktywność, komunikatywność, terminowość i dostępność, kryteria oceny, postawa wobec studentów). Po analizie wyników Dyrektor Instytut sporządza raport podsumowujący i przeprowadza rozmowy z poszczególnymi pracownikami, których celem jest analiza słabych i mocnych stron realizowanych przez nich zajęć. Analizy wyników ankiet oraz sformułowania wniosków dokonuje KZZJK dwa razy w roku i przekazuje je bezpośredniemu przełożonemu ocenianego pracownika, Dziekanowi, Dyrektorowi Instytutu oraz komisji ds. oceny okresowej nauczycieli akademickich. Wyniki ankiet są analizowane i mają wpływ na program kształcenia, obsadę zajęć dydaktycznych, politykę kadrową.

Zespół wizytujący otrzymał do wglądu m.in. raport z oceny efektów kształcenia na wizytowanym kierunku dokonanej w roku akademickim 2013/2014 (ocena efektów kształcenia na wizytowanym kierunku przeprowadzona w roku akademickim 2013/2014 została zatwierdzona uchwałą Rady Wydziału Nr 90 z dnia 17 grudnia 2014 r.), raporty z oceny własnej jednostki w zakresie jakości kształcenia za rok akademicki 2013/2014 (zatwierdzony uchwałą Rady Wydziału Nr 91 z dnia 17 grudnia 2014 r.), raport z wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2012/2013 oraz 2013/2014. Na podstawie tej dokumentacji można stwierdzić, iż ocena jakości

kształcenia weryfikowana jest poprzez ankiety studenckie oceniające proces kształcenia oraz kadrę akademicką, analizę wyników sesji egzaminacyjnych, kontakty z pracodawcami w świetle praktyk zawodowych, proces dyplomowania.

System informacyjny skierowany do środowiska studenckiego jest zadowalający. Informacje o planach i programach studiów, dostęp do aktualnych informacji na temat m.in. oferty kształcenia, planowanych efektów kształcenia oraz wszelkie informacje bieżące są ogólnie dostępne na stronie internetowej Wydziału. Dostępne są one również w Dziekanacie oraz w Sekretariacie Instytutu na prośbę zainteresowanego. W ten sposób w pełni realizowana jest publiczna dostępność opisu efektów kształcenia i programów studiów.

W uczelni prowadzone jest monitorowanie karier absolwentów w oparciu o wspólną dla wszystkich wydziałów ankietę dostępną na stronie Uniwersytetu Śląskiego. Formuła badania zakłada realizację pomiarów dla każdego rocznika absolwentów po roku, trzech i pięciu latach od ukończenia studiów. Wyniki monitorowania służą modyfikacji programu kształcenia między innymi na kierunku etnologia. Ich analiza zaowocowała wprowadzeniem na wizytowanym kierunku nowych modułów, takich jak: etnolog na rynku pracy, muzeum na pograniczu, marketing w kulturze, antropologia w biznesie i sektorze kreatywnym oraz udoskonaleniem praktyk zawodowych.

Jedną z zasad funkcjonowania Systemu jest zapobieganie zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia. Podstawowe kwestie związane z zapobieganiem i postępowaniem w razie wykrycia zjawisk patologicznych w toku realizacji programu kształcenia określają Regulamin Studiów, Kodeks Etyki Studenta oraz Kodeks Etyki Doktoranta. Dokumenty te regulują zasady postępowania oraz prawa i obowiązki społeczności Wydziału wynikające z przepisów prawa oraz wewnętrznych postanowień wynikających z realizacji strategii Uniwersytetu Śląskiego oraz Wydziału. Zapobieganie patologiom związanym z nieprzestrzeganiem praw autorskich prowadzone jest w ramach pracy kadry dydaktycznej w toku realizacji programu studiów, natomiast monitoring zjawiska prowadzony jest w trakcie realizacji procedur weryfikacji efektów kształcenia, szczególnie w trakcie kontroli prac pisemnych i dyplomowych. Podejmowane działania uregulowane są także przez zasady dopuszczania do egzaminu dyplomowego.

W trakcie wizytacji zapoznano się z dokumentacją będącą przedmiotem obrad Rady Wydziału, badając tematykę posiedzeń poświęconą zagadnieniom jakości. Z analizy dokumentacji wynika, iż problematyka jakości jest przedmiotem obrad. Podczas posiedzeń były przedstawiane zagadnienia związane z m.in. z systemem zapewnienia jakości, wynikami rekrutacji, polityką kadrową, zmianami w planach i programach studiów, strategią rozwoju Uczelni.

Analiza przedłożonej dokumentacji potwierdza prowadzoną weryfikację założonych efektów kształcenia na wizytowanym kierunku. Systematycznie są prowadzone hospitacje zajęć dydaktycznych, ankietyzacja zajęć dydaktycznych oraz audyt wewnętrzny w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych zgodnie z planem. Sprawozdania dotyczące wyników weryfikacji efektów kształcenia oraz ewaluacji zajęć dydaktycznych są udostępniane nauczycielom akademickim i studentom.

Na podstawie Raportu samooceny, oglądu dokumentacji oraz rozmów przeprowadzonych w czasie wizytacji można stwierdzić przydatność przyjętych procedur i mechanizmów ich weryfikowania w celu podnoszenia jakości kształcenia na

ocenianym kierunku studiów. Wyniki monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia oraz wprowadzonych zmian są udostępniane na stronie internetowej Wydziału w zakładce *Badanie Jakości Kształcenia*, w której zamieszcza się coroczne sprawozdanie Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji *Raport z oceny własnej jednostki*. Informacje o procesie kształcenia są dostępne w systemie USOS-web, na tablicach informacyjnych przy Dziekanacie. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym na kierunku „etnologia” jest przejrzysta. Funkcjonujący w Uczelni i na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia umożliwia analizę efektów kształcenia oraz doskonalenie programu kształcenia na wizytowanym kierunku.

2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni

W procesie opracowania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku etnologia uczestniczą interesariusze wewnętrzni (studenci, kadra naukowo-dydaktyczna ocenianego kierunku, organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni) oraz interesariusze zewnętrzni. Studenci uczestniczą w budowie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia poprzez udział w organach kolegialnych Uczelni, Radach Wydziału, Senacie. Interesariusze zewnętrzni konsultowani są na bieżąco w istotnych sprawach na podstawie rozbudowanych kontaktów zawodowych i nieformalnych, ale w stopniu wystarczającym dla doskonalenia procesu kształcenia.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
Umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Na kierunku etnologia funkcjonuje kompleksowy i sprawny wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efekt.
- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ³		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

W podsumowaniu należy stwierdzić, że w stosunku do poprzedniej wizytacji na etnologii prowadzonej przez Wydział Etnologii i Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie zaszło wiele pozytywnych zmian. Zmieniono program kształcenia, wzmocniono kadre, zintensyfikowano badania naukowe, uzupełniono sylabusy. Dobrze funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości. Obecny program kształcenia jest zindywidualizowany, umocowany w kulturze regionu i otwarty na współdziałanie z zapleczem kulturalnym Śląska Cieszyńskiego, Czech i Słowacji. Kierunek działa w dobrych warunkach lokalowych. Rozwijana jest współpraca międzynarodowa, którą należy dalej intensyfikować. Poważnym – i niezależnym od Wydziału – zagrożeniem dla prowadzenia studiów jest odcięcie Cieszyna od reszty regionu przez zapaść komunikacyjną (mizerna

³ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

liczba połączeń kolejowych i autobusowych). Zdecydowanej dalszej poprawy wymaga weryfikacja efektów kształcenia. Należy dążyć do ujednolicenia i zwiększenia wymagań w odniesieniu do prac zaliczeniowych w zakresie wykorzystywania nabywanej wiedzy i umiejętności. Także wymagania względem prac dyplomowych powinny zostać zwiększone tak w zakresie wykorzystywanej aktualnej literatury przedmiotu, jak i umiejętności analizy zebranego materiału. Na poziomie ogólnouczelnianym pilnie należy rozważyć konieczność zmniejszenia liczebności grup ćwiczeniowych, w szczególności w odniesieniu do zajęć prowadzonych w terenie. Należy też rozważyć zmniejszenie liczby dyscyplin, do których odniesiono efekty kształcenia, gdyż niektóre z nich tylko śladowo zaznaczają się w przekazywanych treściach.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego

prof. dr hab. Wojciech Bałus

W odpowiedzi na raport powizytacyjny Władze Uniwersytetu Śląskiego i Wydziału Etnologii i Nauk o Wychowaniu ustosunkowały się do przedstawionych uwag. Zmieniono przyporządkowanie kierunku etnologia do dyscyplin naukowych w sposób odzwierciedlający ich faktyczną obecność w efektach kształcenia. Zostały podjęte konkretne działania naprawcze mające poprawić jakość zajęć dydaktycznych. Zaplanowano szkolenia dla pracowników, zadeklarowano zwiększanie liczby zajęć o charakterze interaktywnym. Podjęto też zdecydowane kroki na rzecz poprawy jakości prac etapowych i dyplomowych i zasad ich oceniania. Pracownicy zostali zobligowani do wymagania w tych pracach krytycznej analizy literatury przedmiotu oraz wychodzenia poza opisowy charakter podejmowanych przez studentów zagadnień. Oceny prac mają być zaopatrywane w merytoryczny komentarz, a recenzje prac dyplomowych wykonywane sumiennie. Zakres podjętych działań naprawczych pozwala na podniesienie oceny kryterium drugiego celu i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji na „w pełni”.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			